

Cinema i literatura: Alfred Hitchcock *Los 39 escalones*

Júlia Pons

La brillantor i fama de les pel·lícules d' Alfred Hitchcock en la seva etapa a Hollywood han fet ombra sovint a l'activitat fílmica que el director britànic desenvolupà en els seus inicis a Anglaterra, on realitzà una sèrie de films notables que conformen el nucli del que serà el seu cinema americà, els elements temàtics i formals que reprendrà i desenvoluparà al llarg de tota la seva filmografia.

A finals dels anys vint, Hitchcock ha aconseguit que el seu nom com a realitzador valgui tant a les cartelleres britàniques com el dels actors, un fet inusual per l'època. Però és amb l'aparició del cinema sonor quan aconsegueix la seva fama de mestre de la intriga i el reconeixement internacional: entre 1929 i 1939 dirigeix una quinzena de pel·lícules, algunes considerades obres mestres del gènere d'intriga amb el personal segell del director londinenc, com *La muchacha de Londres* (1929), *El hombre*

que sabía demasiado (1934), *Los 39 escalones* (1935), *El agente secreto* (1936) i *Sabotaje* (1937); alguns d'aquests títols veuran una segona versió del mateix director en els anys quaranta i cinquanta.

Los 39 escalones, basada en una novel·la de John Buchan del 1915, constitueix una petita obra mestra del gènere policíac i atorgà a Hitchcock un gran èxit de crítica i públic. Reeixida mescla d'intriga, drama i comèdia, amor i humor, d'atmosfera kafkiana dins un seguit de quadres pintorescs i realistes de la vida quotidiana anglesa, anys més tard la veurem reflectida en els arguments de *Sabotaje* (1942) o *Con la muerte en los talones* (1959).

La història de les tribulacions de Hannay (Robert Donat), un jove canadenc a Londres que, en un obrir i tancar d'ulls, es troba perseguit per un crim que no ha comès, empaitat alhora per policies i una xarxa d'espionatge, topant pel camí amb la rossa i

desconfiada Pamela (Madeleine Carroll), serveix a Hitchcock per treballar un un dels temes preferits i més recurrents de la seva filmografia: el fals culpable, el ciutadà normal injustament acusat o embolicat en una obscura trama que amenaça la seva fins aleshores tranquil·la existència, convertit alhora en perseguit i perseguidor. La cinta conté la majoria d'elements que defineixen l'estil hitchcockià: el personal concepte d'intriga narrativa, que arrenca ja des de l'inici elevada a la màxima tensió, sense passar per les clàssiques graduacions, i sostinguda fins al final: no creixent, sinó cada vegada més patent i sonora, oscil·lant i recreant-se en girs inesperats, amb petites històries inserides dins la narració principal (destacables personatges secundaris: el matrimoni camperol, els amos de la posada, l'estrany Mr. Memory...), creant un mecanisme d'intriga psicològica, només per moments materialitzada en elements concret; el ritme trepidant, amb les situacions límits encadenades a ritme frenètic, trencades per petites pauses on la tensió psicològica es manté; els originals moviments i enquadraments de càmera (fascina com és capaç, encadenant amb un joc

entorn d'escassos detalls, com ara una jaqueta i una bala caient d'un llibre de salms, d'evocar tota una història d'horror amb dos o tres plans.), l'enfocament de petits elements simbòlics (les manilles ...). Res no resulta gratuït, tot captiva l'atenció de l'espectador i el manté clavat al seient. També es presenta un petit mostrari d'algunes de les obsessions particulars de Hitchcock: les dames rosses i distants, el món del teatre (l'escena inicial s'obre amb la paraula *Musichall*...), el cos de policia representat sempre com una entitat torpe, despietada, de la qual cal desconfiar sempre...

Los 39 escalones destaca finalment per un dels trets més personals del director: el crim inserit en la quotidianitat d'una manera molt peculiar, aquí a través de l'ús hàbil de l'humor desdramatitzant (l'escena del teatre, amb les hilarants preguntes a Mr. Memory, el fals discurs electoral de Hannay...), constant en els diàlegs i les escenes, i lligat a la seva teoria del *understatement*: explicar els fets més dramàtics amb to lleuger, donar una sensació d'estranya quotidianitat sempre, fins en els moments de màxima tensió. ■

